Coleopterologiska bidrag. 21–22.

Av

ANTON JANSSON.

21. För Sverige nya och andra märkligare skalbaggar.

De flesta i det följande uppptagna, för landet nya skalbaggarna finnas i den alltför tidigt bortgångne coleopterologen E. SELLMANS samling och hade tagits av honom i trakterna av Torne träsk. Samlingen som SELLMAN hann att till största delen själv preparera, utom en del i spritrör inlagda, till mig för bestämning och bearbetning överlämnade, huvudsakligen staphylinider, rymmer ju mycket annat av intresse, men innan materialet i sin helhet kan bliva bearbetat, synes det lämpligt att offentliggöra de mera märkliga fynd adjunkt S. gjorde däruppe. Bestämningen av det av SELLMAN preparerade materialet har utförts av SELLMAN själv, bergmester MUNSTER, Oslo, och fil. d:r O. LUNDBLAD, Stockholm, varefter jag granskat det hela. Det av mig uppsatta materialet har, som nämnts, bestämts av mig.

Dyschirius norvegicus MUNST. — Ett ex. i SELLMANS ouppsatta Abisko-material, taget 6 juni 1918 vid sållning vid sandstrand, och 4 ex. 10 juli 1918 i uttorkade gropar. Arten, som beskrivits av MUNSTER i Norsk Entomologisk Tidsskrift Band I, Hefte 5 (»Dyschirius BONELLI (Col.). De norske arter»), är liten, något större än vår vanliga *D. globosus* HERBST men har lång kantlinje på halsskölden samt hör till gruppen *lüdersi* WAGN., *aeneus* (DEJ.) WAGN. och *septentrionum* MUNST. Med den sistnämnda överensstämmer den i att den har endast en preapikalpunkt på täckvingarna (hos *lüdersi* och *aeneus* två) men skiljer sig däri att den har till spetsen tydliga punktstrimmor på täckvingarna samt clypeus begränsad med en rätlinjig fåra (hos *septentrionum* baktill slutande i en vinkelformig spets).

Arten är hittills endast funnen i få ex. i norra Norge samt vid Abisko.[1]

[1] Sedermera funnen vid Abisko av L. BRUNDIN. (Se Ent. Tidskr. 1930 sid. 48—49!)

Proteinus apicidens JANSS. et SJÖB. — Av denna i Entomologisk Tidskrift 1929 (sid. 212—213) beskrivna art föreligga flera ex., bestämda såsom *brachypterus* F., i SELLMANs samling uppsatta samt 4 ex. i hans ouppsatta material. SELLMAN var sålunda den förste som fann denna art, ehuru han ej urskilde den såsom ny för vetenskapen. Ex. i hans material äro tagna: 4 ex. 26 juni 1918, 1 ex. 3 juli 1918, 1 ex. 20 juli 1918, 7 ex. 29 juli 1918 vid Abisko (där arten sedermera återfunnits av amanuens LARS BRUNDIN, Lund), 1 ex. 4 juli 1918 vid Pålno och 1 ex. 8 juli 1919 vid Vassijaure. De flesta ex. äro tagna i ruttna svampar, men flera ex. äro enligt etiketten funna i fuktig halm i ett dike.

Megarthrus nigrinus J. SAHLB. (*sahlbergi* MUNST.). — Anmäld för Sverige (Ragunda i Jämtland) av framl. AXEL FRISENDAHL (Entomologisk Tidskrift 1919, sid. 51). SELLMAN fann den också i Lappland, 1 ex. 2 juli 1918 vid Abisko och ett ex. 26 juli vid Kattowuoma.

Phyllodrepa baicalensis BERNH. — Två ex. tagna 31 juni 1919 vid Abisko av SELLMAN. Anträffades redan 1895 vid Tromsö av SPARRE-SCHNEIDER »på björkstubbar» (Norsk Entomologisk Tidsskrift 1920 n:r 1, 1920). Ett av SELLMANs märkligare fynd, i det att arten i övrigt endast var funnen vid Baikalsjön. Det är emellertid som bekant ingalunda det första fallet, då en från Ostsibirien beskriven art visat sig med sin utbredning ha nått fram till Lappland.

Från våra övriga arter av släktet lätt att skilja. Den är av storlek ungefär som *Ph. nigra* GRAV. men har helt röda antenner och ben, endast huvudet och abdomen mörkare, den är finhårig samt har de nästsista antennlederna starkt transversella, dubbelt så breda som långa, samt täckvingarna, som äro svagt utvidgade bakåt, starkt, oregelbundet punkterade, utan antydning till radbildning samt nålritsade endast mot spetsen. Från *Ph. sahlbergi* LUZE (*crassicornis* J. SAHLB., av honom oriktigt förd till *Etheothassa*), som arten mest synes likna, skiljer den sig genom glänsande bakkropp (hos *sahlbergi* glanslös).

Lesteva monticola KIESW. — Tagen förut i Sverige, nämligen i Ragunda, Jämtland, av framl. AXEL FRISENDAHL (Entomologisk Tidskrift 1919 sid. 51). I SELLMANs lapplandsmaterial finnas många ex., tagna: 1 ex. 23 juli 1918 vid Jebronjokk, 3 ex. 29 juli 1919 vid Abisko och 13 ex. 7 aug. 1919 vid Vassijaure.

Eudectus giraudi REDT. — »Funnen i Dalarnes fjälltrakter av prof. BOHEMAN», anför THOMSON om denna art, om vilkens förekomst i vårt land intet nytt sedan dess meddelats i litteraturen. Åtskilliga ex. av densamma föreligga emellertid i SELLMANs samling från Torne träsk-området, sålunda 1 ex. Abisko 5 juli 1918, 6 ex. Abisko 8 juli 1918, 4 ex. Abisko 12 juli 1918, 5 ex. Abisko

15 juli 1918, 2 ex. Abisko 29 juli 1918, 1 ex. Kattowuoma 24 juli 1919 och 2 ex. Abisko 26 juni 1919.

Coryphium hyperboreum MÄKL. (*norvegicum* MUNST.). — Två ex. tagna 31 juni 1919 »Torne träsk, SELLMAN».

Lätt att skilja från *C. angusticolle* STEPH. (som också förekommer i SELLMANs Abisko-material) genom att den är svart till färgen och finare punkterad. Beskriven efter ex. från Novaja Semlja men sedan funnen i nordligaste Norge av MUNSTER samt i nordligaste Finland av H. LINDBERG (enligt W. HELLÉN i Notulae Entomologicae 1930 sid. 8).

Boreaphilus henningianus SAHLB. — Representeras i SELLMANs samling genom ett stort antal ex. från Torne träsk-området, vadan det synes som om detta egendomliga djur vore allmänt däruppe, blott det sökes på lämpliga lokaler. Den stora mängd ex. som SELLMAN lyckats hopbringa har väl delvis sin förklaring, beträffande denna liksom andra av honom i mängd insamlade arter (t. ex. *Mycetoporus nigrans* MÄKL., *monticola* FOWL., *Atheta laevicauda* J. SAHLB., *Lathridius sahlbergi* REITT. m. fl.) nämligen SELLMANs insamlingsmetoder, vari ingick en modifierad Berlese-apparat.

I detta sammanhang må rättas ett misstag, som sedan THOMSONs tid varit infört i litteraturen, nämligen att *Boreaphilus velox* HEER skulle vara tagen i Jämtland av BOHEMAN. Då denna art tillhör Västeropa, Italien och Istrien samt i övrigt ej anträffats i Norge eller Finland, från vilkas nordliga delar *B. henningianus* är känd, skulle ju *B. velox*' förekomst i Jämtland vara svårförklarlig. Emellertid har BOHEMANs ex., ett något outfärgat individ, som förvaras i Riksmuseum och som jag haft tillfälle att granska, just den långa halssköld och de andra karaktärer, vilka hänföra detsamma till *henningianus* och ej till *velox,* varför denna sistnämnda art bör strykas ur vår fauna.

Syntomium aeneum MÜLL. — Detta djur har av hittills kända fynd att döma en egendomlig utbredning i vårt land, känt från Skåne, Småland, Halland: Halmstad (LOHMANDER!), Bohuslän: Krokstad (LOHMANDER!), Närke: Almby (Förf.!), Västmanland: Arboga (KIHLSTEDT!), Lappland (BOHEMAN) och vid Abisko och Pålno (SELLMAN!). I Finland är arten emellertid anträffad i S. Österbotten, och säkerligen har den till Lappland invandrat därifrån, ej söderifrån, i likhet med *Hypocoprus quadricollis* REITT. och *Melandrya dubia* SCHALL. (Se dessa arter i denna uppsats!)

Trogophloeus (Taenosoma) gracilis MANN. — Av denna hos oss förut endast i Skåne (THOMSON) funna art anträffade jag 3 juli 1927 ett ex. i slam vid Svartåns strand vid Karlslund ej långt från Örebro. Ån gör här ett stycke nedom fallet rundade inskärningar i strandkantens sandblandade lera, i vilken för övrigt *Elatine triandra* växer. Vid en dylik inskärning togs ex. av *T. gracilis.* Flera ex.

kunde icke ertappas på platsen, där för övrigt *Bembidion dentellum* THUNB. är talrik och *Trogophloeus (Taenosoma) fuliginosus* GRAV. brukar förekomma i ett och annat ex.

Bledius poppiusi BERNH. (Deutsche Ent. Zeitschr. 1901 sid. 248). — Av denna genom sin matta, i förhållande till täckvingarna smala halssköld i förening med de långa, glänsande, relativt tätt punkterade täckvingarna igenkännliga arktiska art finnas i SELLMANS samling från Torne träsk-området 3 ex., tagna, 1 ex. vid Abisko 14 juli 1919 och 2 ex. 31 juni 1918.

Arten är förut känd från norra Ryssland enligt BERNHAUER und SCHEERPELTZ: Staphylinidae i Coleopterorum Catalogus (1916) samt Karasjok och Alten i nordligaste Norge (Norsk entomologisk Tidsskrift n:o 1, 1920) och i nordliga Finland av POPPIUS och KROGERUS (enligt W. HELLÉN i Notulae Entomologicae 1930 sid. 9).

Thinobius KIESW. — Ehuru detta släkte redan genom J. SAHLBERG med två arter (*longipennis* HEER och *linearis* KR.) påvisats för Finland och genom MUNSTER och LYSHOLM flera arter anmälts för Norge, har hittills i litteraturen ingen art anförts för Sverige. I SELLMANS lapplandsmaterial representeras emellertid släktet genom två arter, nämligen följande:

Th. (*Thinophilus* M. et R.) ?*diversicornis* FAUV. — 1 ex. Abisko 2 aug. 1918 och 2 ex. Abisko 21 juni 1919.

Arten är förut (BERNHAUER und SCHUBERT: Staphylinidae i Coleopterorum Catalogus 1911) funnen i Frankrike och Böhmen samt av MUNSTER i nordliga Norge. Emellertid är bestämningen något osäker.

Th. (Thinophilus) allocerus EPP. (Deutsche Entom. Zeitschr. 1893 sid. 64). — 8 ex. i SELLMANS samling, ett taget 20 juli 1918, 3 ex. tagna 31 juni 1919 och 4 ex. 8 juli 1919, samtliga vid Abisko.

Förut känd från Baikalområdet samt från Norge (MUNSTER i Norsk Entomologisk Tidsskrift 1923 sid. 259).

Stenus scabriculus J. SAHLB. — Förut anmärkt för Sverige av O. SJÖBERG, som funnit arten i Loos, Hälsingland (Entomologisk Tidskrift 1928 sid. 117). I SELLMANS samling lapplandsmaterial finnas 2 ex., tagna 27 juli vid Kattowuoma.

S. niveus FAUV. — Känd hos oss förut från Ludvika i Dalarne, där den tagits av fil. mag. K.-H. FORSSLUND (Entomologisk Tidskrift 1927 sid. 210), och Loos i Hälsingland, där den tagits av d:r Sjöberg. I SELLMANS lapplandsmaterial finnas flera ex., tagna: 2 ex. 3 juli 1918 vid Abisko, 1 ex. 21 juni 1919 därsammanstädes och 2 ex. 27 juli 1919 vid Kattowuoma.

Gabrius STEPH. — I The Entomologist's Monthly Magazine 1910, sid. 129—131, har SHARP ur de gamla *Gabrius nigritulus* och

trossulus urskilt icke mindre än 6 nya arter: *stipes, pennatus, velox, keysianus, appendiculatus* och *bishopi,* d. v. s. *G. nigritulus* och *trossulus* äro kollektivarter, i England omfattande åtminstone 8 arter. Då i SHARPs korta beskrivningar huvudvikten är fäst vid hanens könskaraktärer, särskilt då aedeagi form som är helt olika hos de olika arterna, och ♀♀ därför vid bestämningen nästan måste lämnas ur räkningen, har, för att avhjälpa denna brist, NORMAN H. JOY i samma tidskrift 1911 sid. 80—82 lämnat en dichotomisk översikt, med vilken han hoppas, att även ♀♀ skola kunna särskiljas. Min erfarenhet är dock beträffande åtminstone de svenska artetna av släktet, att säker bestämning endast är möjlig beträffande ♂♂.

Sedan åratal tillbaka har jag samlat material av detta släkte ute i naturen, men först sedan jag erhållit hjälp av mr. B. S. WILLIAMS, Harpenden, England, vid bestämningen samt genom det av honom godhetsfullt lämnade materialet av brittiska arter har full klarhet kunnat vinnas om vilka arter detta mitt svenska material rymmer. Utom *G. nigritulus* sensu JOY, vilken art hos oss synes vara sydlig (Bohuslän: LOHMANDER! Gotland: Förf.! LOHMANDER!) och *trossulus,* som jag har från skilda lokaler, nordligast Hamra i Dalarne (Förf.!) samt Gotland (Förf.!), hyser detta material tre ytterligare arter: *pennatus, appendiculatus* och *velox* SHARP. *G. pennatus* torde vara en hos oss tämligen allmän art. Jag äger den i många ex. från följande landskap: Bohuslän (LOHMANDER!), Gotland (Förf.! LOHMANDER!), Närke (Förf.!). *G. appendiculatus* finnes i min samling endast från Abisko i Lappland, (Förf.!) samt Almby i Närke (Förf.!) och torde hos oss vara en nordlig art. *G. velox* äger jag i många ex. från Örebro-trakten. Allt detta enligt ♂-ex., på vilka aedeagus framprepparerats. Alltså här ett tacksamt fält för mera ingående undersökningar i vårt land. De intresserade hänvisas till ovannämnda skrifter av SHARP och JOY, som emellertid sakna det nästan viktigaste, nämligen teckningar av aedeagus hos de olika arterna. I en framtida uppsats skall jag återkomma till frågan om släktets arter hos oss och hoppas då kunna avhjälpa bristen på teckning av ifrågavarande organ för våra arters vidkommande.

Quedius (s. str.) *unicolor* KIESW. — Föreligger i ett ex., taget 17 juli 1919 vid Kattowuoma, Torne träsk, av SELLMAN.

Mycket lik *Q. picipennis* PAYK. (den svarta huvudformen till den bekanta v. *molochinus* GRAV.) men är nästan helt svart, har endast tarserna röda samt har täckvingarna lika långa som halsskölden.

Arten tillhör Sudeterna, Alperna och Pyreneerna men är också funnen i finska Lappland samt i Norge flerstädes i den nordliga delen samt på en plats i den centralas fjälltrakter.

Q. (Sauridus) arcticus MUNST. — Flera ex. tagna av SELLMAN

vid Abisko, sålunda 1 ex. 1 juli 1918, 1 ex. 4 juli 1918, 4 ex. 7 juli 1919, 1 ex. 2 augusti 1919, 3 ex. 3 juli 1919 och 3 ex. 2 augusti 1919. Arten, som beskrives av MUNSTER i Norsk Entomologisk Tidsskrift 1920, hör till undersläktet *Sauridus*, d. v. s. ögonen äro 2—4 gånger så långa som tinningarna, och överläppen är utskuren framtill. Den är vinglös, och sjunde tergiten saknar sålunda hudsöm. Bland våra övriga arter liknar den mest *Q. (Sauridus) limbatus* HEER men skiljer sig från denna utom i nämnda hänseenden på sina mindre ögon.

Arten är förut funnen i nordligaste Norge inom det arktiska området samt i nordliga Finland av HELLÉN och LINDBERG (W. Hellén i Not. Ent. 1930 sid. 10).

Q. (Sauridus) suturalis KIESW., *obliteratus* ER. och *nemoralis* BAUDI. — I en uppsats »On Quedius humeralis STEPH.» i The Entomologist's Monthly Magazine 1928 meddelar B. S. WILLIAMS, att han undersökt STEPHENS' typ av *Quedius humeralis* och därvid funnit, att STEPHENS' *humeralis* ej hör till undersläktet *Sauridus* utan är en *Microsaurus*. Mr WILLIAMS hade föranletts till denna undersökning genom en av d:r GRIDELLI i Genua, den specielle kännaren av *Philonthus, Gabrius* och *Quedius*, uttalad förmodan samtidigt som denne sände W. ett ex. av den art som bland coleopterologerna på kontinenten går under namn av *Q. humeralis* STEPH. W. påvisar i sin artikel, att misstaget beror på en feltolkning av vad STEPHENS utsäger om ögonen hos sin art, och som resultat av undersökningen framgår med hänsyn till synonymien, att den art, som på kontinenten gått under namn av *Q. humeralis* STEPH., bör heta *Q. suturalis* KIESW.

I en annan artikel i samma tidskrifts årgång 1926: »Quedius nemoralis BAUDI new to the british list, with notes on allied species» meddelar mr WILLIAMS vidare, ävenledes i anslutning till undersökningar företagna på britiska ex. av d:r GRIDELLI, att *Quedius obliteratus* ER. i England befunnits omfatta två arter, nämligen utom den mera sällsynta *Q. obliteratus* den där mera allmänna *Q. nemoralis* BAUDI. Dessa två äro i ♂-könet lätta att skilja efter frampreparation av aedeagus. Denna är nämligen helt olika hos de båda arterna, hos *obliteratus* med spetsig apex hos aedeagi mittellob, hos *Q. nemoralis* med avrundad spets på mittelloben. Genom yttre karaktärer är det svårt att skilja de båda arterna åtminstone om ej ex. finnas av båda arterna. Emellertid har *Q. obliteratus* täckvingarna något platt-tryckta samt mera fint och tätt punkterade än *Q. nemoralis*.

I anledning av dessa uppsatser tillsände jag mr WILLIAMS, sedan jag haft den stora förmånen komma i brevförbindelse med honom, ex. av såväl *Q. humeralis* som av *Q. obliteratus* i min samling, ♂ och ♀. Resultatet av mr WILLIAMS' undersökning av dessa ex.

blev, dels att mina till *Q. humeralis* bestämda ex., samtliga tagna i Skåne av HANS LOHMANDER, äro den art som bör heta *Q. saturalis* KIESW., dels att mitt material av till *Q. obiteratus* bestämda *Quedius* utgöres av såväl *obliteratus* som *nemoralis*. Det framgår sålunda, att *Q. obliteratus* hos oss som i England är en kollektivart. Utom ett ex. av den förra, som jag tagit på Gotska Sandön, utgöres mitt material av ex. tagna på Gotland och Öland av HANS LOHMANDER, båda arterna på båda öarna och i de flesta fall på alvarliknande lokaler under enbuskmossa o. s. v. *Q. nemoralis* utgör sålunda en nyhet för Fennoscandia med Danmark.

Mycetoporus maerkeli KR. — Denna arts förekomst i Sverige har först anmälts i Notulae Entomologicae 1925 sid. 38 i WOLTER HELLÉNS översikt över de nordeuropiska arterna av släktet, i det den där omnämnes såsom funnen av mig i Markkärret, Almby socken i Närke. Sammanlagt har jag där funnit 3 ex. I SELLMANS lapplandsmaterial finnes den emellertid även, i flera ex.: 5 tagna 21 juli 1919 vid Laimolathi, 1 ex. 28 juli vid Kattowuoma, 1 ex. 13 juli 1919 vid Abisko och 1 ex. 3 augusti 1919 vid Björkliden.

Atheta (Aloconota) cambrica WOLL. — Tagen vid Abisko av SELLMAN, 3 ex. 20 juli 1918, 2 ex. 10 aug. 1918 och 1 ex. 8 juli 1919.

Arten tillhör Mellaneuropa, Kaukasus och är funnen på Madeira samt även i Kalifornien (*perdita* CAS.). Nordligast är den förut känd från Danmark.[1]

A. (Megista) subplana J. SAHLB. — Av denna karakteristiska art föreligga bland SELLMANS ouppsatta Coleoptera från Torne träskområdet 3 ex., tagna 28 juli vid Kattowuoma 1919, vid sållning i lada med fuktigt hö och tillsammans med ett stort antal andra Coleoptera, nämligen: *Acidota quadrata* ZETT., *Arpedium brachypterum* GRAV., *Mannerheimia arctica* ER., *Pycnoglypta lurida* GYLL., *Omalium excavatum* STEPH., *Philonthus cephalotes* GRAV., *Ph. albipes* GRAV., *Mycetoporus nigrans* MÄKL., *Tachyporus abdominalis* F., *Atheta trinotata* KR., *depressicollis* FAUV., *laevicauda* J. SAHLB., *graminicola* GRAV., *atramentaria* GYLL., *fungi* GRAV., *aterrima* GRAV., *Clambus pubescens* REDT., *Atomaria semitestacea* REITT., *Monotoma picipes* HERBST, *Lathridius sahlbergi* REITT., *Enicmus minutus* L.

Arten, som beskrivits av J. SAHLBERG i Vetenskapsakademiens Handl. (»Bidrag till Nordvestra Sibiriens Insektfauna, Coleoptera»), är, såsom auktor uttrycker sig, »distinctissima», utmärkt från vår andra *Megista*-art, *graminicola* GRAV., särskilt genom den tillplattade formen, den breda, i mitten grunt insänkta halsskölden, som är

---

[1] Sedermera funnen vid Abisko av L. BRUNDIN (Se Ent. Tidskr. 1930 sid. 49!).

svagt glänsande och har en för arten karakteristisk ytterst tät och fin chagrinering, utan tydlig punktur.

A. subplana är beskriven efter ex. tagna vid Dudinka i Ostsibirien, men enligt BERNHAUER och SCHUBERT i Coleopterorum Catalogus (1916) är den också känd från Lappland, jag vet ej genom vilken sagesman. Enligt W. HELLÉN (Not. Ent. 1930 sid. 11) är den funnen i Inare lappmark av MUNSTER och i Ponoj av POPPIUS.

Atheta (s. str.) *diversa* SHARP. — I SELLMANs ouppsatta lapplandsmaterial finnes av denna art ett ex. taget 1 juni 1919 på »foecus hominis» och ett ex. bland andra Col. tagna i juli 1919 »i svamp och på foecus hominis».[1]

Arten är i Fennoscandia funnen i övrigt i nordliga Norge samt i Finland.

A. (Dimetrota) sparre-schneideri MUNST. — (Norsk Entomol. Tidsskrift bind II, hefte 1). — Fanns i en liten serie på 7 ex. i SELLMANs ouppsatta Torne träsk-material, tagna genom sållning av gräshög 23 juli 1919 vid Kattowuoma. Detta är det första fyndet av denna art utanför Norge, där den enligt MUNSTER förekommer sällsynt i nordliga delen av landet. Den är genom den svarta färgen, den fina, öppna punkturen på halsskölden samt hanens avrundade, krenulerade sista tergit ej svår att känna igen bland undersläktets annars delvis svårskilda arter. Det synes för övrigt kunna ifrågasättas, om arten icke lika gärna kunde föras till *Atheta* s. str.[2]

A. (Amidobia) validiuscula KR. — Tagen av HANS LOHMANDER, Lund, i ett ex. i Småland vid Räppe 31 maj 1926 och i ett ex. 8 maj 1926 i Blekinge vid Ronneby, Djupadal, vid bergsstup med klippgrus, på ställe skuggat av höga avenbokar samt ek och bok, vid sållning av lövdrivor med ringa markvegetation däromkring tillsammans med *Habrocerus capillaricornis* GRAV., *Sipalia circellaris* GRAV. och *Atheta fungi* GRAV.

Arten är oss närmast funnen i Norge och Finland men ej i Danmark.

Atemeles pubicollis BRIS. — Av denna art har stud. THORD NYHOLM, Örebro, bland sina determinanda från Gotland ett ex. Huvudarten är ny för Sverige, men *v. excisus* C. G. THOMS. är funnen i Västergötland (THOMSON).

Euryalea ?pulcherrima BERNH. — Två ex. av detta vackra djur tagna vid Abisko 14 juli 1919 av SELLMAN.

Ex. avvika från BERNHAUERs beskrivning (Verh. Zool.-bot. Ges. Wien 19 1, 107) i följande hänseenden: täckvingarna äro icke brunröda utan svartbruna utom utefter suturen samt bakkanten,

[1] Sedermera funnen vid Abisko av L. BRUNDIN. (Se Ent. Tidskr. 1930 sid. 50!)

[2] Sedermera funnen vid Abisko av L. BRUNDIN. (Se Ent. Tidskr. 1930 sid. 50!)

där de äro brunröda; bakkroppen har endast sista segmentet i spetsen brunrött men är i övrigt helt svart (hos *pulcherrima* äro enligt BERNHAUER dorsalsegmentens bakkant och bakkroppsspetsen brunröda); huvudet är ej matt, såsom *pulcherrima* skall ha det, utan, om ock svagt, glänsande.

Möjligen är BERNHAUERs beskrivning uppgjord efter ett omoget ex. — för honom var, enligt vad d:r B. i brev meddelar, det enda typex., taget av LEDER i Central-Altai, bekant. Men möjligen kan det också vara fråga om en för vetenskapen ny art. BERNHAUER, som haft tillfälle granska ett av de två ex. från Abisko, bekräftar, att det i angivna hänseenden avviker från typex. av *pulcherrima*.

Thiasophila canaliculata ER. — Denna myrmecofil torde, ehuru den ej förut är anmärkt för Sverige, ha en vidsträckt utbredning i vårt land i stackarna hos *Formica exsecta*, och sannolikt uteslutande hos denna myrart, under det att *Th. angulata* ER. håller sig till *F. rufa*. Jag har tagit ex. av *Th. canaliculata* i Örebro-trakten, och d:r SJÖBERG, Loos, i denna socken av Hälsingland samt jägmästare THURE PALM, Alvastra, på Omberg, allt enligt av dem bestämda, av mig sedda ex.

Aleochara spissicornis ER. — Ett nytt intressant fall av sydliga arter på vår baltiska ögrupp. Jägmästare PALM, Alvastra, hade bland till mig sända determinanda ett ex. av denna art, taget 6 juli 1929 i Gryngeviken, Gammelgarns socken, Gotland, vid håvning på xerofila gräs och låga örter, vilka sparsamt växte på det omkring 100 m breda strandbältet, bestående av ren sjösand. Arten är egentligen sydeuropeisk, nordligast funnen i Elsass.

Choleva elongata PAYK. — I min uppsats i denna tidskrift 1927 »Coleopterologiska bidrag 16—18» sid. 216—218 rörande våra *Choleva*-arter kunde jag icke upptaga *Ch. elongata*. Bland determinanda som sedermera tillsänts mig av agronom C. B. GAUNITZ, Österkorsberga, föreligger den emellertid i ett ex., ♀, taget av hr DANIEL GAUNITZ »på en upplöjd åker» vid Ryssby i Småland 28 oktober 1926. Oss närmast är den funnen i Danmark och Finland.

Hypocoprus quadricollis REITT. (*lathridioides* C. G. THOMS.). — Den hittills kända utbredningen av denna art i Sverige är rent sydlig: Skåne, Halland, Öland, Gotland, G. Sandön. Emellertid förefinnes av den rikligt i SELLMANS lapplandsmaterial. Att härav draga den slutsatsen, att den förekommer över hela landet, såsom MUNSTER i »Bidrag til kjendskaben om slekten Atheta THOMS. (Col., Staph.)», Norsk Ent. Tidsskr. bind II, hefte 1, gjort beträffande en art (*Atheta setigera* SHARP), som anträffats i Sverige endast i den sydligaste delen och vid Abisko, må ha visat sig vara mycket sannolikt vad gäller arten i fråga (*Atheta setigera*) men kan icke i allmänhet utan vidare anses vara en berättigad slutsats, all-

denstund det nämligen kan vara fråga om en art med bicentrisk utbredning.

På G. Sandön fann jag arten under torr kreatursspillning, men i Lappland påträffade SELLMAN den såsom myrmecofil. Den förekom nämligen i ej mindre än 71 ex. i en insamling från Kattowuoma 23 juli 1919 »i myrstack (brun myra)» tillsammans med de kända myrmecofilerna *Leptacinus formicetorum* MÄRK, (1 ex.), *Oxypoda haemorrhoa* MANN. (2 ex.), *Monotoma (Gyrocecis) conicicollis* GUÉR. (2 ex.) samt *Corticaria longicollis* ZETT. (32 ex.).

I Norge är arten enligt GRILL funnen vid Fredrikshald samt enligt MUNSTER (»Tillaeg til Norges koleopterfauna», Norsk Entomol. Tidsskr. n:r 3 1922, sid. 6) hos *Formica exsecta* i Syd-Varanger och vid Lalm i Vaage. Det vill därför synas, som om arten i Skandinavien inkommit från två skilda håll, och då den i Finland är känd (?uteslutande) från Kuusamo, Imandra och Muonioniska i Lappland (enligt J. SAHLBERG), är det att förmoda, att de nordskandinaviska fynden äro utgreningar från en östlig stam och ej ha kommit söderifrån.

Detsamma synes gälla även följande art:

Melandrya dubia SCHALL. — Hos oss är denna art förut endast känd från Skåne (THOMSON), och enligt GRILL är den i Norge funnen vid Elverum (Hamars stift). År 1928, 4 juli, tog emellertid fil. mag. K.-H. FORSSLUND, enligt ex. som jag haft tillfälle att se, två ex. av arten i Kulbäcksliden i Degerfors, Västerbotten, i en murken björk i granskog. Då *M. dubia* enligt GRILL i Finland är utbredd Yläne—S. Österbotten, är tydligt, eller åtminstone högst sannolikt, att den från den finska sidan spritt sig över till norra Sverige. En så stor art skulle helt säkert av samlare ha anträffats i den mellanliggande delen av Sverige, om den verkligen spritt sig från Skåne norrut.

Atomaria (Anchicera) semitestacea REITT. — I Norsk Entomologisk Tidsskrift 1927 sid. 179—180 har MUNSTER upptagit frågan om *A. semitestacea* är en art eller endast en nordlig form med förkrympta flygvingar av *analis* ER. MUNSTER är mest böjd för att anse den som en självständig art, i likhet med J. SAHLBERG i Enumeratio Coleopterorum Fenniae, Ann. Soc. zool.-bot. Fenn. 1926, 151. Från Sverige har arten ej blivit anmärkt men den finnes i riklig mängd i SELLMANs ouppsatta Torne träsk-material, 117 ex., tagna 28 juli 1919 vid Kattowuoma vid sållning av fuktigt hö i en lada i sällskap med *Atheta subplana* m. fl.

Attagenus piceus OL. — Ett ex. av denna art, vilken ekologiskt väl hör hemma i den »antropofila» skalbagg-gruppen, om ett dylikt uttryck må tillåtas, togs 5 juli 1929 av jägmästare THURE PALM, Alvastra, vid Hägdarve i Närs socken på Gotland på innerväggen i ett gammalt boningshus, där också *Tillus elongatus* L. och *Trox*

scaber L. anträffades. Förut var den i Fennoscandia endast känd från Finland.

Sphaeriestes aeratus MULS. (*aeneus* STEPH.). — Denna art upptages i GRILLS katalog såsom funnen av G. själv i Västergötland vid Karlsborg, enda uppgivna lokalen för Sverige. I Statens skogsförsöksanstalts samling finnes ett ex., försett med en stor etikett och påtecknat: Vg., Karlsborg. Etiketten upptager ej GRILLS namn, men tvivel råder ej om att detta är just GRILLS ex. Det tillhör emellertid icke denna art utan är helt enkelt den tämligen allmänna *S. castaneus* PANZ. *S. aeratus* utgår sålunda tills vidare ur vår fauna.

Aphthona venustula KUTSCH. — Jägmästare THURE PALM har på Gotland tagit ett ex. av en *Aphthona*, som han ansåg vara *venustula* KUTSCH. och som han sänt mig till påseende. Även jag finner ex. väl passa med beskrivningarna på ifrågavarande art. Bland determinanda mig tillsända från stud. HELGE SCHWAN, Östergarn, och tagna sommaren 1929 på Gotland, voro även ett par ex. av *A. venustula*. PALMS ex. infångades 3 juli vid Sandviken i Östergarns socken på den öppna sandstranden, där vegetationen var xerofil och strandråg dominerade. Utanför strandzonen odlad mark.

Bland våra små *Aphthona*-arter är denna genast igenkänd på fram- och mellanbenens lår, som äro rödgula men ha svart eller brunsvart rothalvdel (de övriga små arterna ha låren helt gula).

Arten är ny för Sverige och enligt VICTOR HANSEN: »Bladbiller og Bønnebiller» (København 1927), ej heller funnen i Danmark men utbredd i Tyskland, där den bl. a. är funnen i trakten av Lübeck. Den uppgives leva på *Euphorbia*-arter, särskilt *cyparissias*.

Cassida prasina ILL. — Ett ex. av denna för Sverige nya art tog jag i juli 1929 på *Achillea millefolium*, som också i litteraturen uppgives vara dess värdväxt, vid Tattby, Saltsjöbaden, Södermanland. Jägmästare PALM, Alvastra, har sedermera funnit ett ex. av arten på Omberg, ävenledes på *Achillea millefolium*. Närmast oss är den funnen i Danmark, där den enl. V. HANSEN loc. cit. är allmännare än *C. sanguinolenta* MÜLL.

Phyllotreta cruciferae GOEZE (*obscurella* ILL.). — Denna art upptog jag i Entomologisk Tidskrift 1913 sid. 383 såsom funnen vid Hälsingborg av mig och framl. B. VARENIUS, en uppgift som jag fann mig föranlåten återtaga i Ent. Tidskrift 1921 sid. 205, där det meddelas, att det helt enkelt vore fråga om *Ph. nigripes* F. Emellertid visar det sig vid senare företagen granskning av samtliga vid tillfället insamlade ex., att bland dem finnas båda arterna, varför *Ph. cruciferae* härmed återbördas till den svenska faunan. Ex. togos på cruciferer vid hamnen (*Sisymbrium altissimum, S. sophia, Lepidium ruderale*).

Psylliodes fusiformis ILL. — I denna tidskrift samt i »Die Insekten-, Myriopden- und Isopodenfauna der Gotska Sandön» har jag upptagit *Psylliodes cuprea* KOCH *v. isatidis* HEIK. såsom funnen på Gotland och Gotska Sandön på *Isatis tinctoria*. Emellertid rör det sig om *P. fusiformis* ILL., en art som egentligen tillhör Medelhavsländerna men i Tyskland är funnen vid Rhen samt i Danmark på *Cakile maritima* (enligt V. HANSENS »Bladbiller og Bønnebiller»). Detta enligt utlåtande av HEIKERTINGER, som sett danska ex., vilka enligt ex. som jag erhållit av hr AUG. WEST och V. HANSEN äro identiska med arten på Gotland och G. Sandön. Misstaget i bestämningen förklaras genom att enligt HEIKERTINGER i REITTERS Fauna Germanica hos *P. fusiformis* rännan invid ögonen skall vara avbruten. Denna karaktär tyckte jag icke passade in på åtminstone en del av mina ex., i det rännan syntes ej vara avbruten, och HEIKERTINGER har också i brev medgivit, att denna karaktär ej får tagas alltför hårdraget.

Var. *isatidis* till *P. cuprea* är sålunda ännu ej anträffad i Sverige, däremot huvudarten (på Öland och Gotland).

22. Våra Xyletinus-arter.

Länge hade jag varit otillfredsställd med bestämningen av mina svenska *Xyletinus*-arter, sådan jag fick den med hjälp av REITTERS Fauna Germanica och SEIDLITZ' Fauna Baltica, men de ha dock fått stå i samlingen inrangerade under *ater* CREUTZ och *pectinatus* F. Under alla omständigheter passade de flesta ex. in på THOMSONS beskrivning av *ater* och *pectinatus*. M. PICS sammanställning av Anobiidae i JUNK-SCHENKLINGS Coleopterorum Catalogus (1912) gav uppslaget till lösningen av svårigheterna. Däri upptagas nämligen ej *ater* CREUTZ för Sverige och ej heller *pectinatus* F. men däremot *brevitarsis* SCHILSKY, som göres synonym med C. G. THOMSONS *pectinatus*, samt *thomsoni* SCHILSKY, som göres synonym med THOMSONS *ater*. Sedan jag erhållit SCHILSKYS beskrivning i Käfer Eur., blev det jämförelsevis lätt att uppdela materialet i resp. arter, dock först sedan jag befriat mig från beroendet av karaktären genomlysande kanter eller ej på halsskölden, en karaktär som användes av bl. a. REITTER. Om det här icke är fråga om ännu en annan, i så fall ny art för vetenskapen, måste jag antaga, att genomlysande, rödskimrande kant på sidan och framtill på halsskölden kan förekomma också hos *P. thomsoni* SCHILSKY (*ater* C. G. THOMS.). Mina svenska ex. fördela sig på *brevitarsis*, *thomsoni* och *pectinatus* F., vilken sistnämnda art sålunda dock också förekommer i Sverige. Däremot saknas i min samling alldeles *ater* CREUTZ. Det är nödvändigt att ha ex. av detta släkte preparerade så, att man ser

undersidan, då en säker bestämning annars ej är möjlig. Man har därvid att iakttaga huruvida längsköl finnes på bakbröstet, begynnande omedelbart bakom mellanhöfterna. *X. ater* har dylik hos båda könen. Hos *brevitarsis* har endast ♂ en dylik längsköl, och hos *pectinatus* F. och *thomsoni* saknas den hos båda könen. *X. pectinatus* F. är för övrigt lätt att skilja från de andra genom att den är glänsande, är längre och smalare än de andra samt har de nästsista antennlederna icke bredare än långa, i sistnämnda hänseende avvikande från alla de andra arterna, som ha starkt transversella sista antennleder. Vidare har den helt rödgula ben, liksom *brevitarsis,* under det att låren äro mörka hos *ater* och *thomsoni.* Den senare är tämligen mattglänsande, under det att *brevitarsis* är tydligare glänsande, ehuru ej så starkt som *pectinatus*. *X. brevitarsis* igenkännes bäst på tarserna, vilka, såsom namnet angiver, äro osedvanligt korta och hopträngda, med korta leder och knappast längre än halva tibian.

Mitt svenska material fördelar sig på följande sätt:

X. pectinatus F.: endast Öland, 1 ex., antagligen taget vid Halltorp (Förf.!).

X. brevitarsis SHILSKY: Öland: Halltorp (Förf.!), Horn (Förf.!). Gotland: Etelhem (Förf.!), Havdhem (LOHMANDER!). Småland: Virserum (Förf.!), Ryssby (D. GAUNITZ!). Närke: Stora Mellösa (Förf.!). G. Sandön: (Förf.!).

X. thomsoni SCHILSKY: Öland: Horn (Förf.!). G. Sandön: (Förf.!).